

материалната имъ уредба, за разпространение броя на народнитѣ училища и за приемане тѣхнитѣ младежи въ нашитѣ духовни и граждански заведения, което по милостѣта на Господаря Императора е изпълнено и трѣба само да се поддържа тая висока и многоплодна мисль на Негово Величество“.¹⁾

Обаче интересътъ на императоръ Александъръ II къмъ българскитѣ работи не се ограничавалъ само съ съгласието и разрешението да се приематъ български младежи въ руски духовни и граждански учебни заведения. Той съ особено внимание следилъ за развитието на българския църковенъ въпросъ и поради усложнението на обстоятелствата следъ Кримската война залягалъ последниятъ да се разреши, колкото е възможно, мирно. Той не веднажъ подканялъ своя посланикъ въ Цариградъ А. П. Бутенева съ всички сили да склони гърци и българи на миръ и взаимни отстъпки и по тоя начинъ да се запази единството на православната църва. По негово желание тогавашниятъ министъръ на външнитѣ работи въ Русия, князь Горчаковъ, препращайки до А. П. Бутенева три записки за самостояния въ предишни времена иерархически редъ у българитѣ, поръчвалъ на Бутенева чрезъ своята опитностъ да стане посрѣдникъ между патриарха и българитѣ и по силата на обстоятелствата и съгласно съ правдинитѣ отъ хати-хумаюна, да убеди патриарха да дава на българитѣ и тѣхни свещеници, и тѣхни архиереи, но така, щото по никой начинъ да не станѣло отдѣляне на българската църква отъ гръцката. Поради това А. П. Бутеневъ неоднократно предлагалъ на патриарха съответнитѣ мѣрки за възстановяване на мира между гръцкото духовенство и българското паство, като: постепенно да се въведе въ богослужението славянския езикъ, да се поставятъ свещеници и епископи отъ българитѣ, да се учреди въ самата България едно или две висши български училища съ субсидии отъ руското правителство и пр.²⁾

Патриархътъ, обаче, отговарялъ уклончиво и, както изглежда, обещавалъ да изпълни желанието на посланика; но въ заключение на всичко патриархътъ решително, макаръ и деликатно, отказвалъ на всички точки отъ исканията на Бутенева. На новитѣ настоявания на последния патриархътъ отговарялъ въ края на 1857 год. съ голословни увѣрения въ обичъ къмъ Русия и писалъ, 1. че въ България цѣлото низше духовенство състои отъ българи; 2. че славянскиятъ езикъ навсѣкжде въ селата е въ употрѣбе

¹⁾ Н. И. Петровъ, пакъ тамъ, стр. 40 - 42.

²⁾ Пакъ тамъ, стр. 66.